

Ornitologické pozorovania

Ornithological observations

Ďalšou časťou Ornitologických pozorovaní pokračujeme v publikovaní avifaunistických materiálov z územia Slovenska. Údaje sú spracované rovnako ako v predchádzajúcich častiach, ktoré vyšli v časopise Tichodroma. V tejto časti Ornitologických pozorovaní uverejňujeme väčšinou staršie údaje z rôznych rukopisných materiálov (terénne denníky). Ide o údaje z lokalít, ktoré zanikli, alebo zmenili svoj pôvodný charakter. Za názvom lokality je v zátvorke uvedený štvorec Databanky fauny Slovenska.

- *Accipiter gentilis*: 8. 4. 1955 Čičov (8272) obsadené hniezdo (samica vyletela z hniezda), 29. 4. 1956 Čičov (8272) brehový porast „Čičovského mŕtveho ramena“ obsadené hniezdo (samica sedí na násade) – A. Stollmann.
- *Acrocephalus scirpaceus*: 1. 5. 1958 Gabčíkovo (8171) ostrov „Isztragov“ v porastoch trste spieva niekoľko ex. – A. Stollmann.
- *Ardea alba*: 15. 7. 1948 Komárno (8274) 2 ex. na ostrove „Apáli“, 24. 4. 1954 Gabčíkovo (8171) 2 ex. na mŕtvom ramene „Rákászó“ – A. Stollmann. 31. 5. 2025 močiar pri obci Pataš (8171): pri kontrole močiara dronom tam bolo zaznamenaných 16 hniezd beluše veľkej (v hniezdach boli násady aj mláďatá), 14 hniezd volavky popolavej a 1 hniezdo volavky purpurovej (s čiastočnou násadou 2 vajcia) – J. Svetlík. Počet hniezdnych párov beluše veľkej na tejto lokalite vzrástol. V roku 2024 tam bolo pozorované kŕmenie mláďat len na 2 hniezdach (Rác 2024 pozri pri *Ardea cinerea*).
- *Ardea purpurea*: 7. 7. 1954 Gabčíkovo (8171) mŕtve rameno „Rákászó“ pozorovaný 1 ex. na hniezdnej lokalite (lokalita je obsadená), 24. 7. 1954 Gbelce (8177) „Parížske močiare“ volavky purpurové (bez počtu) zaletujú do porastov trste, 16. 6. 1968 Gbelce (8177) „Parížske močiare“ hniezdi odhadom do 10 párov (podľa vtákov zaletujúcich do porastov trste) – A. Stollmann.
- *Aythya ferina*: 8. 2. 1956 Komárno (8274) na sútoku Dunaja s Vážskym Dunajom malý krdlik (niekoľko ex.). Dunaj je zamrznutý, vodné vtáctvo sa zdržuje len na nezamrznutých plochách – A. Stollmann.
- *Aythya nyroca*: 1. 8. a 9. 8. 2014 Gabčíkovo (8171) zbytok mŕtveho ramena „Veľký les“ pozorovaná samica a 4 mláďatá v prachovom šate (fotodokument), zároveň sa na lokalite zdržovali aj ďalšie 3 dultné jedince. Dokázanému hniezdeniu na tejto lokalite predchádzali pozorovania (aj v hniezdnom období) od roku 2012 – M. Kúdela. Corrigenda: Gúgh et al. (2015) chybné lokalizovali tento údaj ako „ramenná sústava Dunaja v okolí Bratislavy“. 13. 7. 2023 Čičov (8272) „Čičovské rybníky“ pozorovaná samica vodiaca 10 mláďat v prachovom šate (fotodokument). Dokázanému hniezdeniu predchádzali pozorovania v hniezdnom období od roku 2018 – J. Lengyel.
- *Caprimulgus europaeus*: 9. 7. 1952 Vojnice (8176) pahorkatinný les „Chrbát“ hniezdo s čiastočnou násadou 1 vajce v dubovom lese pri rúbanisku – A. Stollmann, 15. 6. 1954 Kapušianske Kľačany (7498) juhozápadne od obce na okraji lužného lesa Latorice hniezdo s 2 ks násadou – J. Maňan (nález hniezda spomína, bez bližších údajov, aj Stollmann 1999), 9. 6. 1976 Kamenica nad Hronom (8178) „Kováčovské kopce“ hniezdo s 2 ks násadou (hniezdenie bolo úspešné 25. 6. v hniezde 2 odrašené mláďatá) – J. Ponec (fotodokument).
- *Charadrius dubius*: 9. 5. 1948 Zlatná na Ostrove (8273) na štrkových brehoch „Veľkolélskeho ostrova“ pozorovaných niekoľko ex. – A. Stollmann. V roku 2025, pri veľmi nízkom stave vody, zahniezdilo na štrkových laviaciach v starom koryte Dunaja pri Vojke nad Dunajom

- (8070), Sape (8171), Klúčovci (8272) a Kližskej Nemej (8272) 5 párov kulíkov riečnych a ďalšie 2 páry sa tam pokúšali zahniezdiť. Nálezy hniezd: 30. 5. Kližská Nemá (8272) 4 ks násada, 31. 5. Sap (8171) pár vyhlbuje hniezdu kotlinku (neskôr bolo hniezdo vyplavené), 9. 6. Vojka nad Dunajom (8070) pár vodí 1 odrastené mláďa (pull.), 25. 6. Klúčovec (8272) 2 × 4 ks násady, 30. 6. Klúčovec (8272) ďalšia čerstvá 4 ks násada, 4. 7. Kližská Nemá (8272) pár vyhlbuje hniezdu kotlinku (neskôr bolo hniezdo vyplavené). Všetko – P. Rác.
- *Circus aeruginosus*: Gabčíkovo (8171) mŕtve rameno „Rákász“: 24. 4. 1954 pozorovaný 1 pár; Gbelce (8177) „Parížske močiare“: 19. 5. 1962 hniezdi odhadom asi 6 párov, 16. 6. 1968 pozorovaných 6 – 8 ex. (hniezdi odhadom 4 – 5 párov), 20. 4. 1979 pozorovaných 6 párov. Všetko – A. Stollmann.
 - *Coloeus monedula*: Kameničná (8174) hniezdna kolónia v PR „Malý ostrov“: 28. 3. 1953 kavky sa zdržujú na lokalite, 7. 5. 1955 hniezdenie (bez počtu), 10. 5. 1956 hniezdi „viac“ párov v dutinách stromov, 12. 5. 1957 hniezdi „viac“ párov v dutinách stromov (v jednom kontrolovanom hniezde je 6 ks násada), 1. 4. 1959 kavky sa zdržujú na lokalite. Štúrovo (8278) „Boží kopec“ (rkm 1721,5): 1. 5. 1955 v dierach vo vysokom brehu Dunaja hniezdi niekoľko párov. Všetko – A. Stollmann. Trstice (7972) lužný les pri Malom Dunaji: 17. 4. 1980 malá kolónia asi 3 – 4 páry v dutinách po tesároch čiernych v topoľovom poraste (kavky vletujú do dutín) – P. Rác. Kameničná (8174) hniezdna kolónia v lužnom lese „Vrbina“: 12. 3. 1982 kavky sa zdržujú na lokalite, 16. 3. 1983 kavky sa zdržujú pri hniezdach, 12. 5. 1987 v kolónii sa zdržuje 20 ex. – M. Deraj.
 - *Columba palumbus*: 13. 2. 1950 Bratislava – Petržalka (7868) asi 70 ex. – M. Bališ, 22. 2. 1955 Zlatná na Ostrove (8273) 2 ex. – P. Parcsetich. Corrigenda: v Ornitologických pozorovaniach (Rác 2021) bol uverejnený tento údaj s chybným datovaním (22. 1. 1955).
 - *Coracias garrulus*: 14. 5. 1954 Kameničná (8174) PR „Malý ostrov“ v rezervácii sa zdržujú krakle (bez počtu) – A. Stollmann.
 - *Cygnus olor*: v januári 1968 priletelo do chotára obce Čičov (8272) 6 ex., z toho 1 poranený exemplár chytili a chovali v zajatí – P. Binder; 14. 1. 1968 Dedina mláďaže (8074) 1 juv. samec ulovený pre coll. PM Komárno – leg. V. Kuczman.
 - *Falco tinnunculus*: hniezdenie v lužných lesoch Vážskeho Dunaja. Komárno (8274) ostrov „Apáli“ nálezy hniezd: 1948 – 5, 1949 – 2, 1950 – 1, 1951 – 2, 1952 – 5, 1953 – 0, 1954 – 1, 1955 – 1. V hniezdach boli kontrolované 1 × 3 ks, 1 × 4 ks, 6 × 5 ks, 3 × 6 ks a 1 × 7 ks násady (v ďalších 5 hniezdach boli čiastočné násady a mláďatá). Umiestnenie hniezd: 14 × hniezdo vrany, 2 × búdka, 1 × kotlina hlavovej vrby. Corrigenda: Štollmann (1985) uviedol z ostrova „Apáli“ pre rok 1948 – 7 hniezd (v tomto počte boli započítané aj 2 hniezda už mimo tejto lokality). Pravobrezná porasta Vážskeho Dunaja: Komárno – Malé Hadovce (8174): 1952 hniezdi 1 pár (vylietaná rodina), Kameničná (8174) PR „Malý ostrov“: 1953 hniezdi 1 pár, 1954 hniezdi najmenej 1 pár (6 ks násada v hniezde volavky poplavej), 1955 hniezdenie (bez počtu). Všetko – A. Stollmann. Medvedov (8271): 2025 hniezdi 1 pár na železnej konštrukcii mosta cez Dunaj (5. 6. samec prináša korisť na hniezdo, 6. 7. pri hniezde 2 lietajúce mláďatá) – P. Rác.
 - *Ixobrychus minutus*: 6. 7. 1952 Čičov (8272) „Čičovské mŕtve rameno“ hniezdo so zničenou násadou, 5. 7. 1969 Kotešová (6777) pozorovaný 1 ex. v mladom vrbovom zárase pri Váhu – A. Stollmann.
 - *Lanius minor*: 30. 6. 1952 Zlatná na Ostrove – Veľký Lél (8273) pozorovaných niekoľko ex. na protipovodňovom telefóne na dunajskej hrádzi – A. Stollmann.
 - *Milvus migrans*: 3. 6. 1954 a 8. 6. 1955 Kalinkovo (7969) „Ostrov kormoránov“ (rkm 1855,5) vždy 1 ex. krúži nad lokalitou; 7. 4. 1955 Baka (8171) cestou člnom na „Ostrov orliakov morských“ (rkm 1823) pozorované 2 ex.; 24. 4. 1954 Gabčíkovo (8171) ostrov „Ercséd“ (rkm 1812 – 1815) pozorovaný 1 teritoriálny ex.; 13. 5. 1951, 30. 6. 1952 a 30. 5. 1955 Zlatná na Ostrove (8273) „Veľkolélsky ostrov“ (rkm 1783) vždy 1 ex. krúži nad lokalitou; 21. 5. 1954 Ásványráró (8171) nad ostrovmi naproti prístavu v Gabčíkove (rkm 1820) krúži teritoriálny pár. Všetko – A. Stollmann.
 - *Milvus milvus*: Vojka nad Dunajom (8070) ostrov „Zsófi“: 14. 6. 2022 hniezdo s 2 operenými mláďatami (kontrolované dronom), 2. 7. 2023 pri hniezde sedí 1 už lietajúce mláďa, 7. 8. 2024 nad hniezdnou lokalitou prelieta lietajúce mláďa, 10. 5. a 4. 6. 2025 na hniezdnej lokalite pozorované 1 – 2 ex. (hniezdo nenájdené) – všetko J. Svetlík. Čičov (8272) „Čičovské rybníky“: 10. 4. 2025 krúži 1 pár – J. Lengyel, 26. 5. 2025 tam krúži 1 ex. – M. Kúdela. Klúčovec (8272, v blízkosti predchádzajúcej lokality): 19. 5. 2025 krúži 1 ex. – J. Lengyel. Bratislava – Čunovo (7969) „Ostrovne lúčky“: 25. 6. 2025 krúžia 2 ex. – Z. Šiblová.

- *Monticola saxatilis*: 28. 4. 1955 Kamenica nad Hronom (8178) skalné steny „Kováčovských kopcov“ pozorovaný 1 ex., 3. 7. 1958 Blatnica (7079) na zrúcanine hradu samec s potravou v zobáku, 22. 7. 1959 Pruské – Vršatské Podhradie (6975) „Vršatské bralá“ pozorovaný 1 ex., 5. 6. 1960 Považská Teplá (6876, 6877) „Manínska tiesňava“ pozorovaný 1 ex., 10. 5. 1968 Šútovo (6880) pri horárni vyplašený 1 samec – všetko A. Stollmann; máj 1968 Krpelany (6880) hniezdiaci pár v opustenom kameňolome – L. Boháčik; 19. 5. 1975 Čachtice (7272) „Čachtický hrad“ samec s potravou v zobáku – J. Ponec.
- *Nycticorax nycticorax*: Martovce (8174) hniezdna kolónia v zaplavenom poraste hlavových vrúb na lokalite „Gémeš“: 29. 7. 1977 adultné aj lietajúce juvenilné vtáky posedávajú na vrcholoch hlavových vrúb, na niektorých hniezdach boli ešte aj nelietajúce mláďatá (početnosť hniezdných párov sa za danej situácie nedala odhadnúť) – P. Rác; 11. 8. 1977 v kolónii sa zdržujú adultné aj juvenilné vtáky (pozorovaný ešte 1 nelietajúci juv. ex.) – J. Varga; máj 1978 počas filmovania kolónie z krytu napočítaných 170 obsadených hniezd, celková početnosť kolónie bola ešte o niečo vyššia, pretože hniezda boli spočítané len v tej časti kolónie, ktorá bola viditeľná z krytu (väčšia časť kolónie) – J. Vlach; máj 1979 kolónia je obsadená (po výstavbe krytu na filmovanie sa časť kolónie posunula oproti predchádzajúcemu stanovištu) – J. Varga; v zime 1979/1980 bolo územie zmeliorované a chavkoše nočné tam už viac nezahniezdili – P. Binder.
- *Passer montanus*: 1. 6. 1956 Gabčíkovo (8171) „Ercséd“ hniezdenie (bez počtu) v spodnej časti hniezda *Haliaeetus albicilla*, 17. 6. 1960 Gabčíkovo (8171) „Isztragov“ hniezdenie (bez počtu) v zaplavených porastoch hlavových vrúb – A. Stollmann.
- *Phoenicurus phoenicurus*: 12. 6. 1955 Komárno (8274) ostrov „Apáli“ v hlavových vrúbach na ostrove hniezdí „veľa“ žltouchvostov hôrnych – A. Stollmann.
- *Podiceps cristatus*: 7. 8. 1951 Čičov (8272) „Čičovské mŕtve rameno“ pozorované 2 ex., 24. 4. 1954 Gabčíkovo (8171) mŕtve rameno „Rákászó“ pozorovaných niekoľko ex. – A. Stollmann.
- *Upupa epops*: 1. 5. 1949 a 1. 5. 1951 Komárno (8274) ostrov „Apáli“ pozorovaných „veľa“ dudkov, 29. 4. 1951 cestou po hrádzi z Komárna do Dlhej nad Váhom (8274, 8174) pozorovaných „veľa“ dudkov, 10. 4. 1954 cestou z Komárna do Zlatnej na Ostrove (8274, 8273) pozorovaných „veľa“ dudkov, 7. 5. 1955 cestou z Komárna do Kameničnej (8274, 8174) pozorovaných v okolí hrázde „veľa“ dudkov, 31. 7. 1955 na lúkach medzi Komárnom – Lándorom a Kavou (8274) pozorovaných 10 – 15 dudkov (už asi vylietané rodiny), 12. 5. 1957 Kameničná (8174) PR „Malý ostrov“ pozorované 2 ex. Všetko – A. Stollmann.

Literatúra

- GÚGH J., TRNKA A., KARASKA D. & RIDZOŇ J. 2015: Zásady ochrany európsky významných druhov vtákov a ich biotopov. — Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica.
- RÁC P. (ed.) 2021: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 33: 77–79.
- RÁC P. (ed.) 2024: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 36: 71–73.
- STOLLMANN A. 1999: Prieskum Latorice pred 45 rokmi. — Chránené územia Slovenska 39: 36–38.
- ŠTOLLMANN A. 1985: Stavovce (Vertebrata) štátnej prírodnej rezervácie Apáli. — Iuxta Danubium, Spravodaj Oblastného Podunajského múzea v Komárne, Prírodné vedy 5: 145–156.

Zostavil: **Peter Rác**

Došlo: 27.11.2025

Online: 31.12.2025